

ГВОЗДИКИ НА ГРАНІТІ

15 лютого, в день християнського свята Стрітення, до пам'ятника загиним у локальних війнах їхні рівненські побратими приносять вічнозелену ялинову гірлянду та живі квіти. Цього року афганці неодмінно покладуть до гранітного монумента 20 гвоздик: адже два десятиліття тому для радянських солдатів та офіцерів завершилася чужа, афганська війна...

"ЧАС ВИБРАВ НАС..."

Якимись особливо хвилюючими є ті мітинги-реквієми: навіть міцні, як криця, чоловіки, можуть тут просльозитися.

З-поміж інших виділяються дві по-статі, які йдуть, міцно тримаючись під руки і ніби побоюючись втратити одна одну. Бойові побратими Сергій Зінич та Петро Шевчик ходять так завжди. Адже за скельцями тонованих Сергієвих окулярів - вічна пітьма... Там, у далекому Кандагарі, війна відібрала у танкіста Зінича Богом даний дар бачити цей нехай і не завжди справедливий, а інколи й зовсім жорстокий світ.

Петра Шевчика, який пройшов ту війну сапером (котрий помиляється лише раз у житті), вона теж помітила видимою міткою: осколком снаряда йому відірвало верхню частину правого вуха. Так, головної помилки сапера Всевишній допоміг йому уникнути, але три осколки й сьогодні міцно сидять у Петрових ногах. Адже на його особистому рахунку - 286 знешкоджених мін і три склади з боеприпасами! Друзі й сьогодні напівжартома називають його Пером Безуховим, на що він зовсім не ображається. Втім, ці веселі вдачі чоловіки ображаються на людей, здається, не вміють. А на долю, на час? Хіба могли вони, 18-річні, змінити долю чи зупинити час, навіть якби дуже хотіли? Риторичні, як на мене, запитання...

Час вибрав нас - і цим усе сказано, - роздумує голос Сергій. - У Петра он є рідкісна бойова медаль "За розмінювання", в мене - орден Бойового Червоного Прапора. Нині інший час, інші підходи до життя. Але ж ми чесно виконали свій військовий обов'язок, і єдине, чого хотілося б, - адекватного суспільного ставлення до моїх бойових побратимів.

БЕЗ ПОДВІЙНОЇ МОРАЛІ

Сергій Штогрін - кадровий військовий, нині підполковник запасу, ту війну пройшов заступником командира роти.

Одного разу старшого лейтенанта Штогріна покликали опізнати тіло солдата з їхньої роти, який загинув у бою. Йі наказали супроводжувати "чорний тюльпан" на батьківщину хлопця, в Туркменію. "Вантаж номер двісті" (так шифрували убитих), як правило, супроводжува-

ли офіцери. Так зазвичай і звітували по рації: "Бій завершено. Двохсотих - двоє, трьохсотих (тобто поранили) - троє".

Вантажем номер двісті літак був заповнений ущент. Якщо в загиблого віцілю обличчя, залишали невелике "віконце", щоб рідні його побачили. Якщо ж ні, - відкривати цинкову домовину не дозволялося за жодних обставин. Батьків повідомляли про смерть синів тільки тоді, коли "чорний тюльпан" уже піднявся в радянське небо: тут усі психологічні моменти були відпрацьовані чітко.

Моя зупинка, місто Мари, - перша. Прилетіли опівночі, в аеропорту зустрів заступник військового комісара з відповідним транспортом. Ось і житловий квартал із суцільних "хрущовок". Усі вікна світяться, як одне. І здається всі, як один, мешканці, тут-таки, на вулиці: туркмени вміють ділити біду з ближнім... Стою під сотнями пильних поглядів і найбільше, чого хочу, - так це провалитися крізь землю. Таке враження, що ти винен у смерті хлопця. Хоча розумієш, що на його місці міг бути сам... "Ну, здравствуй, синку. С днем народження тебе..." - обіймає домовину батько. Вже наступило 8 грудня - день, коли його синові виповнилося б 19... Я розповів, хто я такий та за яких обставин загинув їхній син, передав батькам його особисті речі та лист командування, в якому були й такі рядки: "За проявленне мужество и героизм представлен к ордену Красной Звезды посмертно."

Є ТАКА ПРОФЕСІЯ -

БАТЬКІВЩИНУ ЗАХИЩАТИ

Більше того: навіть доходимо висновку, що, очевидно, саме ми були першими миротворцями, які представляли, зокрема, й Україну, - долучається до розмови голова Рівненської міської організації ветеранів Афганістану, депутат Рівнеради, кавалер ордена Червоної Зірки полковник запасу Василь Стаднічук. - На жаль, миру й стабільності в цій країні немає й досі... Втім, афганці, з якими ми інколи зустрічаємось, кажуть, що найбільш без-

печно на своїй землі вони почувалися саме в 1979-1989 роках, коли там перебували радянські війська. Справді, час вибрав нас, і нам не під силу було його змінити. 15 рівнян повернулися з тієї війни в "чорних тюльпанах". А за 20

Рівненські ветерани Афганістану діляться наболілим

років відійшло у Вічність ще 52 наших бойових товариші - у три з половиною рази більше! Приголомшлива статистика. Сьогодні в міській раді розглядається питання про грошові доплати для дружин наших побратимів, які овдовіли в мирний час. Родини ж тих, хто загинув в Афганістані, другий рік поспіль щомісяця отримують по 100 гривень виплат із міського бюджету. Щорічно до 15 лютого, Дня шанування учасників бойових дій на території інших держав, сім'ям загиблих в Афганістані та померлих у мирний час з міського бюджету виділяється по 200 гривень. Торік місто виділило кошти на ремонт пам'ятників, що встановлені на могилах афганців. Гадаю, така ж співпраця з владою буде й надалі. Адже сьогодні в Рівному проживає 1200 афганців та ще 500 учасників інших бойових конфліктів чи, як їх ще називають, локальних війн.

Цими днями активісти міської організації ветеранів Афганістану проводять уроки мужності в рівненських школах: захищати свою батьківщину, родину, сім'ю, - кажуть вони, - священний обов'язок кожного чоловіка. І ніяк не можуть примиритися з тим, що нинішні призовники уникають служби вже в українських Збройних силах, на рідній українській землі... Сьогодні ті події можна оцінювати по-різному. Але суспільство не має морального права звинувачувати солдатів та офіцерів, які пройшли пекло афганської війни: військова присяга не передбачає її невиконання.

Інна ОМЕЛЯНЧУК